

נפרד או מאוחד

אם אתם בני זוג העובדים יחד בעסק שבשליטתכם, ודאי תרצו לדעת אם חישוב המס שלכם יתבצע ביחד או בנפרד ■ וגם: כיצד משפיע פסק דין מלכיאלי על המצב הקיים

מאת: משה יסקין, רו"ח

וקיבעה את המצב הקיים טרם פרסום פסק הדין, שכן זו הייתה פרשנותו את החוק מאז ומעולם, ולכן ניתן ליישמו רטרואקטיבית בכל השומות הפתוחות שממתינות על המדף להתיישנות.

■ המציאות והפרשנות

אני בדעה כי זאת לא המציאות, ובהתאם, גם לא הפרשנות אותה יש לאמץ במהלך דיונים העוסקים בנושא זה. גם אם אתייחס לפס"ד מלכיאלי כאל "קו פרשת המים", או כאל נקודת התייחסות ואחלק את ההיסטוריה לשתי תקופות: עד למועד פרסום פסק הדין וממועד פרסום פסק הדין, עדיין אטען כי גישתו של מס הכנסה אינה נכונה.

■ הצדק וההגיון

ההסבר לכך הוא פשוט: לא ניתן לטעון כי פס"ד מלכיאלי משקף את המצב הקיים עד למועד פרסומו, שכן ההיפך הוא הנכון: עד למועד פרסום פסק הדין ההלכה הייתה הפוכה, לכן מן הצדק ומן ההיגיון ליישם את פסק הדין החדש החל ממועד פרסום פסק הדין והלאה ולא רטרואקטיבית.

■ 180 מעלות

לא ברור כיצד רשויות מס הכנסה אינן מאמצות גישה זו בהוראת הביצוע באופן רשמי. אני משוכנע כי אם המצב היה הפוך, קרי, היה שינוי הלכה של 180 מעלות, שמשמעותו מתן הקלה לנישומים - זאת הייתה הטענה הראשונה שהיו מעלות רשויות המס.

■ הכנסה סבירה

ההנחה היא, שהפעילות המנוהלת בימים אלה על ידי הארגונים הכלכליים לרבות התאחדות המלאכה והתעשייה תישא פרי לאחר כינון הכנסת הבאה, ובהתאם יחוקק תיקון לפקודת מס הכנסה, שיסדיר את נושא החישוב הנפרד. אני מניח שהפיתרון שייקבע יהיה, כי עד לרמת שכר מסוימת, הנחשבת לסבירה וראויה, ניתן יהיה לחשב חישוב נפרד (עד לרמת השכר הממוצע במשק, למשל). כולי תקווה כי כל הסדר חקיקה שייקבע, יקבע גם הוראות מעבר שיכסו את התפר שיווצר בפרק הזמן שממועד פרסום פסק הדין ועד כניסת התיקון לחוק לתוקף.

■ דיון נוסף

עד להסדרת המהלך זה, מומלץ לטעון את הטענות הני"ל במסגרת מכלול הטענות המוצגות בפני רשויות המס במהלך דיוני השומות, ובמידת הצורך, לא לחתום על הסכם שומות דווקני אלא לבחור לעמוד על שלכם, להגיש השגה למס הכנסה ולהגיע לדיון נוסף לאחר כינון הכנסת הנבחרת, במחשבה שעד אז החוק ישונה בהתאם להיגיון הכלכלי ולעובדות בשטח.

■ עניין של זמן

לבעלי הזיכרון הקצר מבינינו אזכיר, כי במקרה אחר בו נקבעה הלכה מרחיקת לכת לרעתו, (פס"ד ורד פרי - לעניין ההכרה

מס הכנסה פועל בימים אלה כאחוז תזזית בדיוני שומות רבים, וטוען ליישום ההלכה שנקבעה בפס"ד מלכיאלי ואחרים, לפיה בכל מקרה שבו שני בני זוג הם בעלי שליטה המועסקים באותה חברה, יש לבצע חישוב מס מאוחד.

■ בעלי השליטה

סעיף 66 לפקודת מס הכנסה דן בחישוב נפרד לשני בני זוג שאינם עובדים באותו עסק. בין היתר, ועל אף האמור לעיל, הסעיף מאפשר ביצוע חישוב נפרד במקרה ששני בני הזוג הם בעלי שליטה המועסקים באותה חברה, תחת תנאים המפורטים בסעיף, ורק לגבי מרכיב הכנסה נמוך אותו ניתן לייחס להכנסות בת הזוג (סכום זה קרוב מאוד לשכר המינימום במשק). לכן ברוב המקרים מדובר בלעג לרש: לא זו בלבד שבדרך כלל בת הזוג משתכרת שכר נמוך ביחס לכישוריה, לתרומתה לחברה ולעמיתים בלתי קשורים המועסקים בחברה, אלא שגם אז חלק משכרה העודף על אותה תקרה נמוכה זו מיוחס לבן הזוג, ובהתאם, מתחייב במס הכנסה בהתאם לשיעור המס השולי של בן הזוג.

■ מבחנים אובייקטיביים

פס"ד קלס, שנדון ונקבע בבית המשפט העליון לפני פס"ד מלכיאלי, קבע הלכה, שכללה מספר מבחנים אובייקטיביים. כאשר אלה מתקיימים, ניתן לבצע חישוב נפרד. המבחנים הם: הוכחת עבודה בפועל, הוכחת נחיצות המשרה והוכחת היות השכר ראוי. הלכה זו קובעת כי חזקת התלות בין מקורות ההכנסה של בני הזוג (במקרה בו שני בני זוג הם בעלי שליטה המועסקים באותה חברה בה הם שולטים) היא חזקה הניתנת לסתירה, ולכן יש להתייחס אל סעיף 66(ד) לפקודת מס הכנסה כעל מכלול, הקובע חזקות הניתנות לסתירה.

■ שיקולים ענייניים

מאוחר יותר, קבע פסק דין מלכיאלי כי דרישת אי התלות בין מקורות ההכנסה של בני הזוג הקבועה בסעיף 66(ד) לפקודה, היא בגדר חזקה חלוטה, לכן אין זכאות לחישוב נפרד גם אם ביכולתם של בני הזוג להוכיח כי גובה הכנסותיהם נקבע משיקולים ענייניים בלבד. היות שכך, לא ניתן עוד להעניק את ההקלה שנקבעה בפסקי דין אחרים שנקבעו בבית המשפט העליון ולאפשר חישוב נפרד (פס"ד קלס). בית המשפט, שהיה ער לעיוות שנוצר, המליץ על פתרון הבעיה בדרך של תיקון חקיקה.

■ הלכה מחייבת

יש לציין, כי הלכה שנקבעת בבית המשפט העליון הינה הלכה מחייבת, הן בהיבט הנישומים והן בהיבט מס הכנסה, קרי - כל עוד ההלכה לא משתנה היא מהווה הלכה מחייבת שיש לנהוג לפיה. מס הכנסה טוען כי פס"ד מלכיאלי קבע הלכה מחייבת, שביססה

שנים נתקל בדרישה לתשלום נוסף בסך של כ-120-80 אלף ש"ח, ובחברות אחרות אף בסכומים גבוהים יותר.

הכותב הוא שותף מנהל בחברת יסקין ושות' רואי חשבון, הפועל בשיתוף פעולה עם התאחדות המלאכה והתעשייה ומעניק כגישה יעוץ ראשוני חינם לחברי ההתאחדות בנושא חישוב מס נפרד-מאוחד ובנושאי מס אחרים.

בהוצאות מטפלות), שינה מס הכנסה את החוק בתוך זמן קצר ביותר. אין סיבה שהתיקון כעת, שהינו מחויב המציאות, לאור המצב הכלכלי הקשה של רוב בעלי העסקים בישראל, לא יתבצע במהירות דומה.

■ עיוות כלכלי

נוצר כאן עיוות כלכלי קשה, שפוגע בעיקר בעסקים ובחברות המשפחתיות בהן שני בני הזוג עושים ימים כלילות על מנת להמשיך לשרוד. כל מקרה כזה שמגיע לדיון שומות לגבי 3-4

■ ההתאחדות עתרה לבג"ץ בדרישה לאפשר חישוב מס נפרד

מס מאוחד לבני זוג בעסק משותף, וזאת לתקופה של מספר חודשים לאחר הבחירות. אלחדיף הדגיש כי חוק פיזור הכנסת מונע אפשרות להמשיך ולקדם הצעות חוק שיבטלו את חישוב המס המאוחד או לחילופין יתירו חישוב מס נפרד לבני זוג העובדים יחדיו בעסק משותף עד למדרגת המס הגבוהה על היחיד. זאת בהתאם להמלצת בג"ץ בפס"ד מלכיאל. אלחדיף הוסיף כי צעד זה יקל על המשך קיומם של עסקים הקטנים והבינוניים בתעשייה, המתקשים להתקיים בתקופה זו של האטה וחוסר ודאות כלכלית. רשות המסים לא העבירה תשובה מקצועית לפנייה זו.

התאחדות המלאכה והתעשייה עתרה לבג"ץ נגד רשות המסים בדרישה לאפשר חישוב מס נפרד בין בני זוג העובדים יחדיו בעסק משותף. כמו כן מבוקש במסגרת העתירה הקפאת הליכי הגבייה לגבי נישומים שעולה לגביהם הסוגיה של חישוב מס נפרד או מאוחד עד 120 יום מכינוס הכנסת החדשה. העתירה הוגשה באמצעות עו"ד זיו שרון ורמי אריה ושותפים לה גם לה"ב וארגון נעמת. קדמה להגשת העתירה, פנייה של נשיא התאחדות המלאכה והתעשייה למנהל רשות המסים דורון ארבלי להקפיא את כל הדיונים הנוגעים לשומות והליכי הגבייה בנושא חישוב